

הפצת זרעים ופירות

קרן קימת לישראל
KKL - JNF

החטיבה
לחינוך ולקהילה

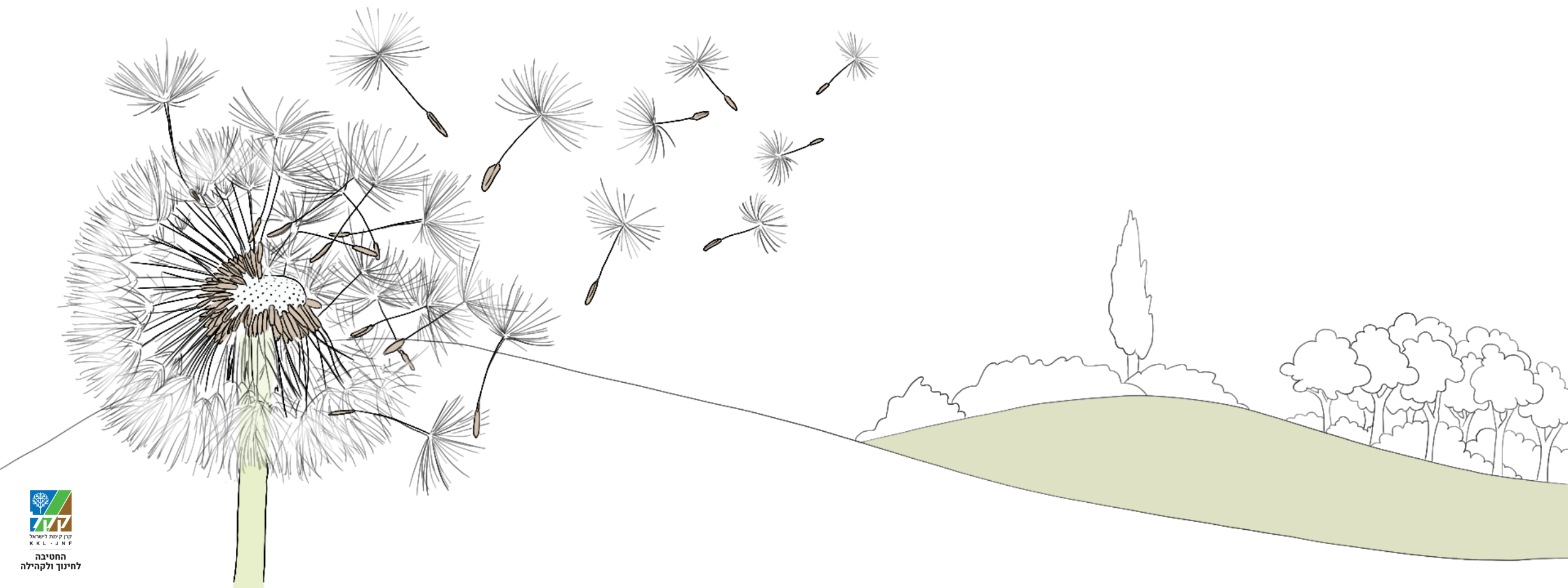

הפצה באמצעות גורמים אביוטיים (מרכיבים דוממים)

הפצה באמצעות רוח – בעזרת ציצית שיער

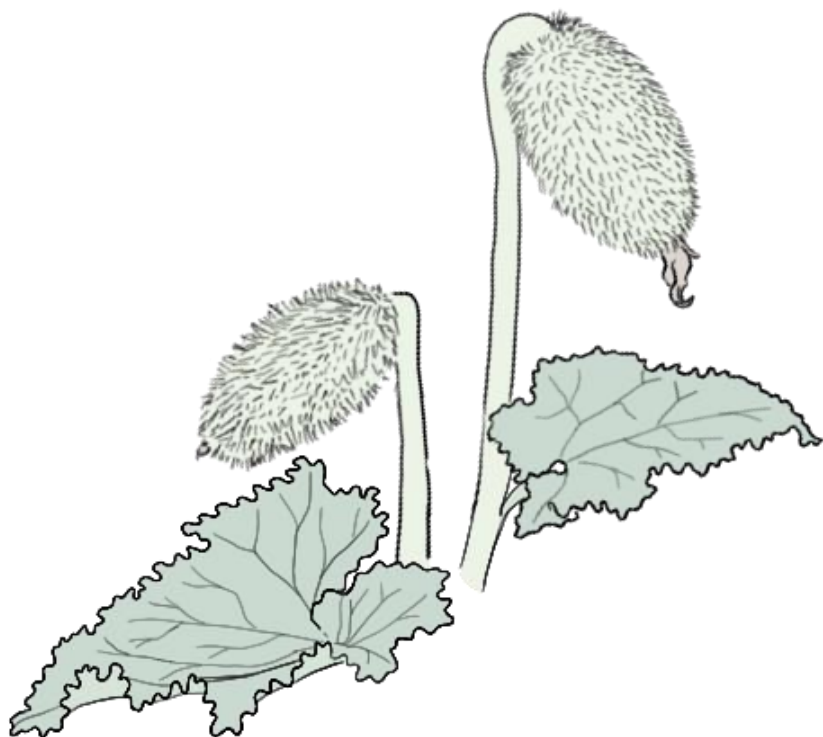
אופיינית למשפחת המורכבים. לדוגמה: סביון, גדילן וכתמה

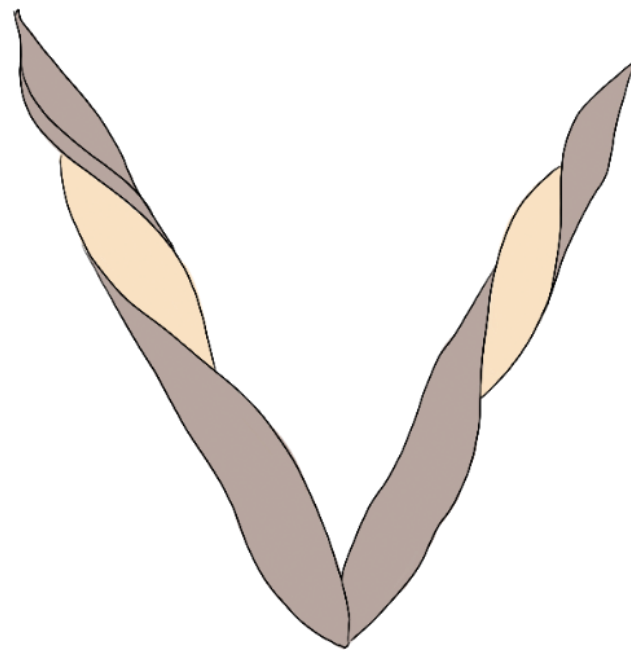
מנהל
החטיבה
לחינוך ולקהילה

הפצה עצמית

ישנם צמחים שיש להם מנגנונים עצמיים להפצת זרעיהם. למשל, יש פירות שמתפוצצים ומתיזים את זרעיהם. טווח ההפצה העצמית של הזרעים מוגבל.

ירוקת החמור

תורמוס

הפצה עצמית

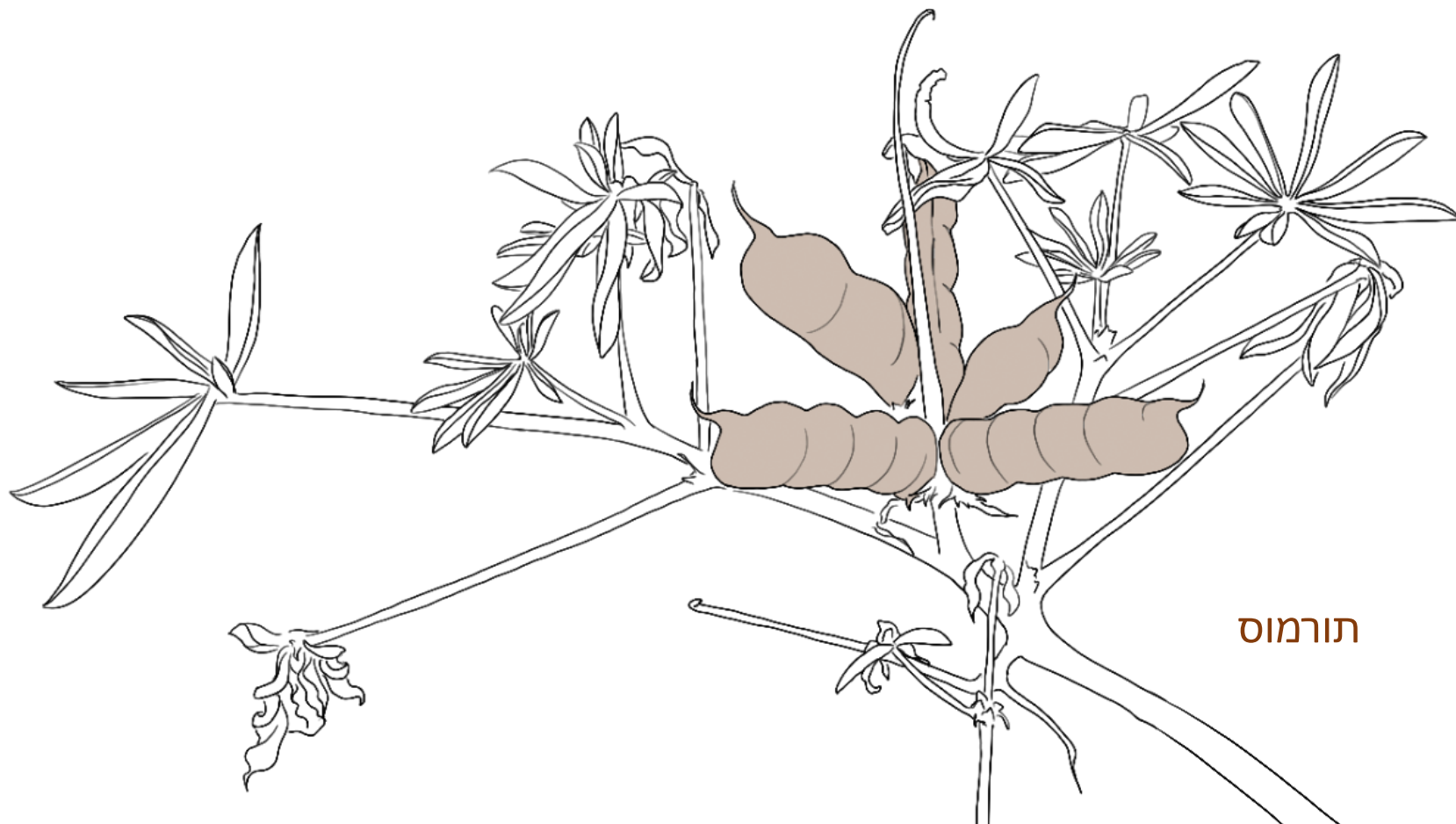
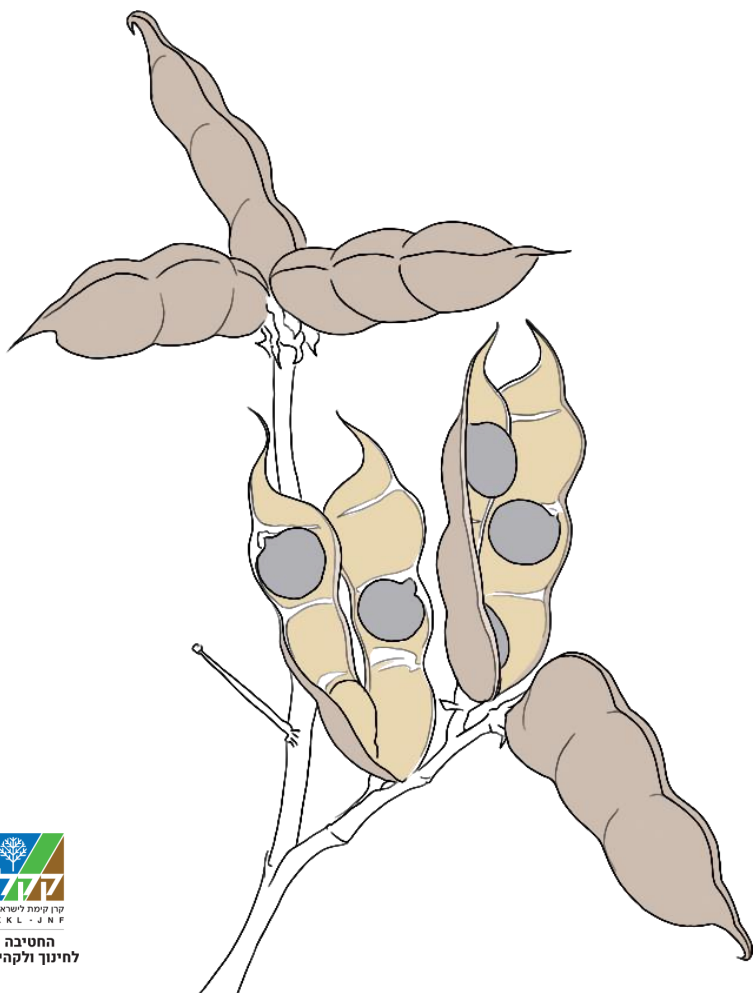
הצמח ירוקת החמור מתיז החוצה את תוכן פרוי הרירי
כאשר הוא בשל.
נגיעה קלה בפרי הבשל מנתקת אותו מהצמח,
והזרעים ניתזים מתוכו בסילון.

ירוקת החמור

הפצה עצמית

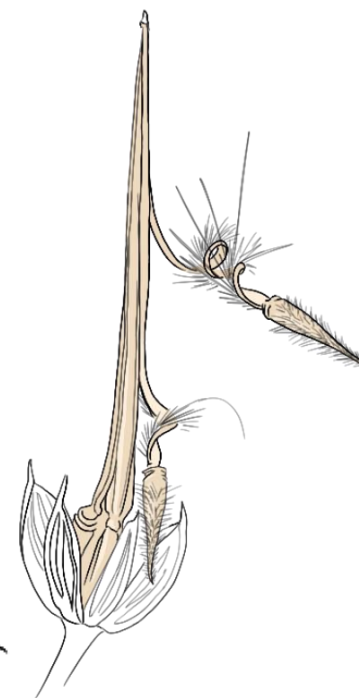
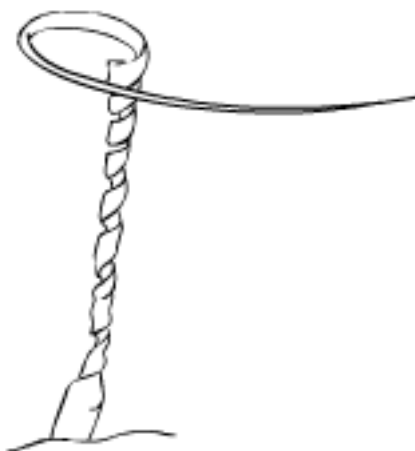
כאשר תרמילו של התורמוס מתייבש, קשוותיו מסתלסלות, והפרי נפתח בבת אחת ומעיף את הזרע למרחק ניכר מצמח האם.

תורמוס

הפצה עצמית

יש זרעים המבטיחים את כניסתם לאדמה
באמצעות התברגות לתוך סדקים בקרקע,
לדוגמה: **מקור חסידה ושיבולת שועל**.

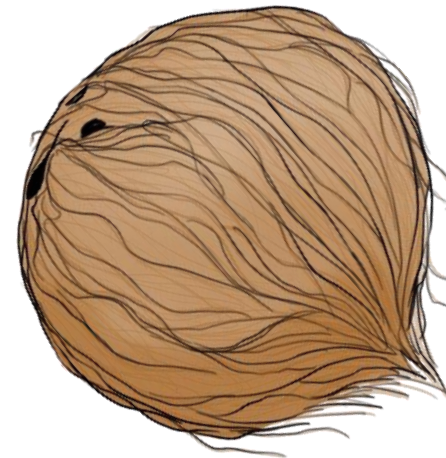

מקור חסידה

הפצה באמצעות מים

לצמחים רבים הגדלים סמוך למים יש זרעים או פירות שהמבנה שלהם מאפשר להם לצוף על פני המים, למשל **חבצלת החוף** (קליפת שעם) ו**קוקוס** (חללי אוויר).

סוג זה של הפצה מאפשר הפצה למרחקים גדולים, לפעמים עד למרחק של מאות קילומטרים מצמח האם.

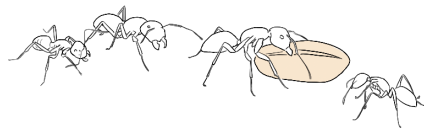
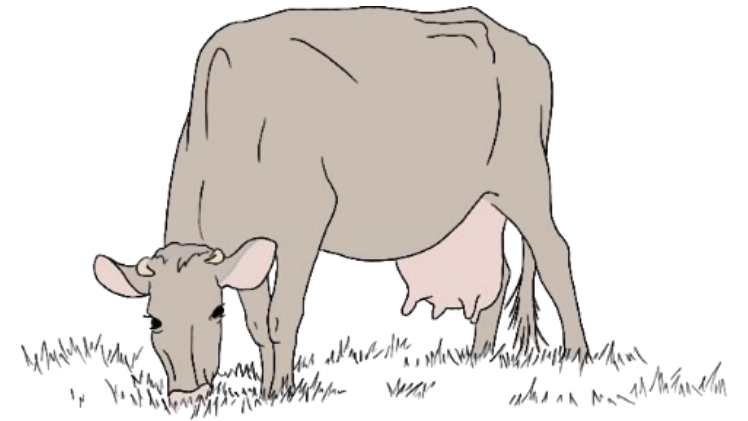
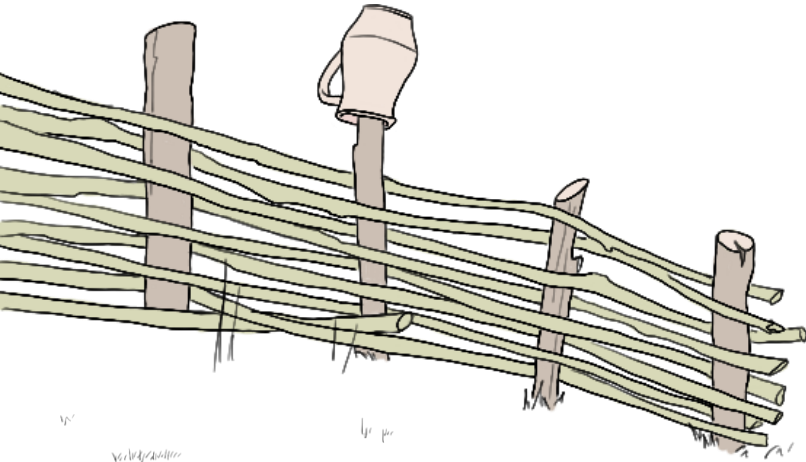
A simple line drawing of a beach scene. On the left, there is a sandy beach with some sparse vegetation. The ocean is represented by several wavy lines. A single coconut is floating in the water, partially submerged. The sky is white and clear.

הפצה באמצעות מים

הזרע של חבצלת החוף מכוסה בשכבת שעם,
המאפשרת לו לצוף על פני המים.

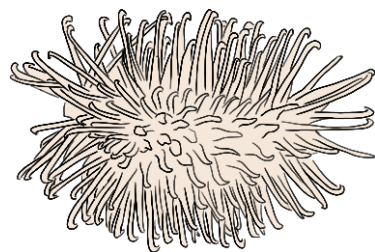
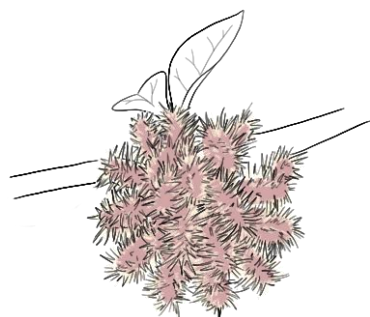
הפצה באמצעות גורמים ביוטיים: בעלי חיים (זואוכוריה)

הפצה חוץ גופית (אפיזואוכוריה)

ישנם זרעים או פירות הנדבקים באמצעות קוצים או זיזים לשערות גופו של בעל חיים או לבגדיו של אדם וכך נישאים למרחק. ליחידות התפוצה של צמחים אלה בליטות זיפניות או קוצים. לדוגמה: אספסת, גזר קיפח, אמיתה קיצית.

אספסת

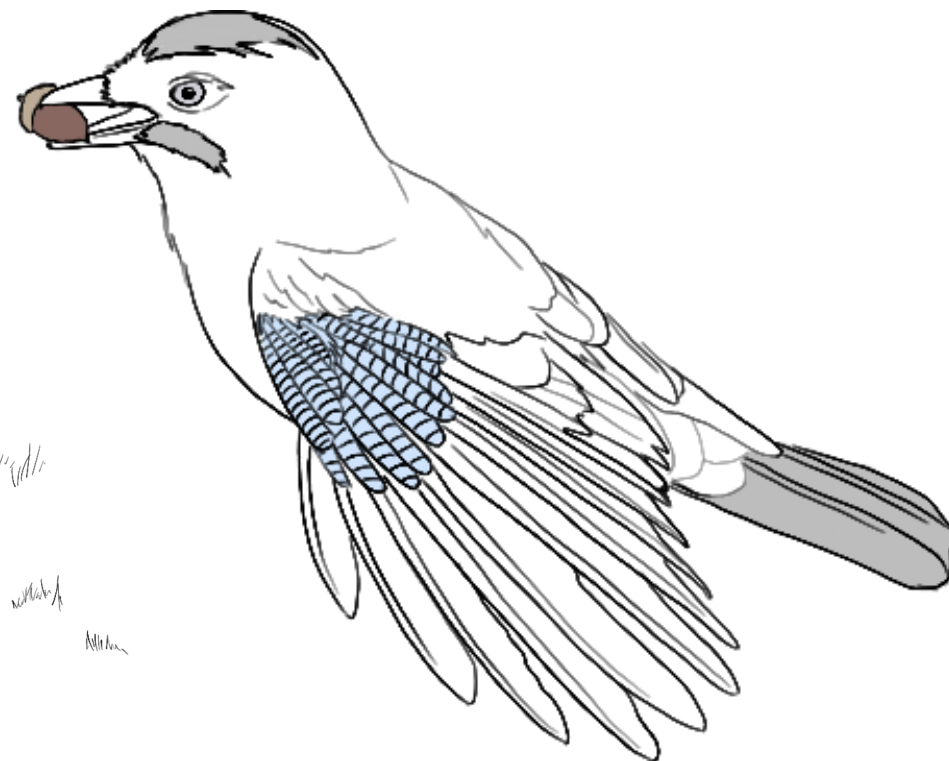
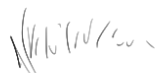
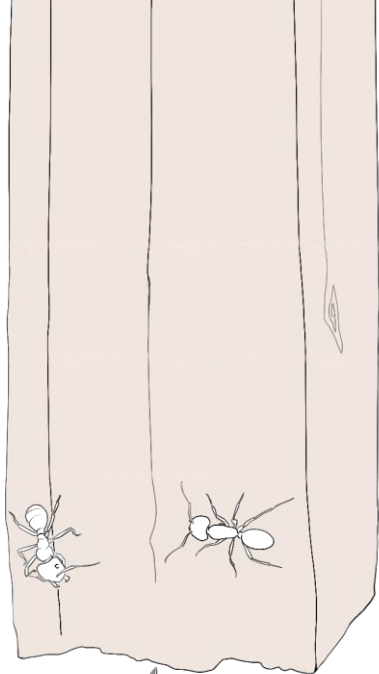
הפצה חוץ גופית (אפיזואווריה)

הזרעים שמתפזרים באופן הזה נצמדים לרגליהם או לפרוותם של בעלי חיים או לבגדיו של אדם וכך נישאים למרחק.

הפצה חוץ גופית מכוונת (סינזאוכוריה)

הפצה שנעשית באמצעות בעלי החיים, ובעיקר ציפורים, נמלים ומכרסמים, הנושאים את הפירות או הזרעים כדי לאגור אותם. חלק מהזרעים אובדים בדרך ונובטים, או נובטים במקום האגירה.

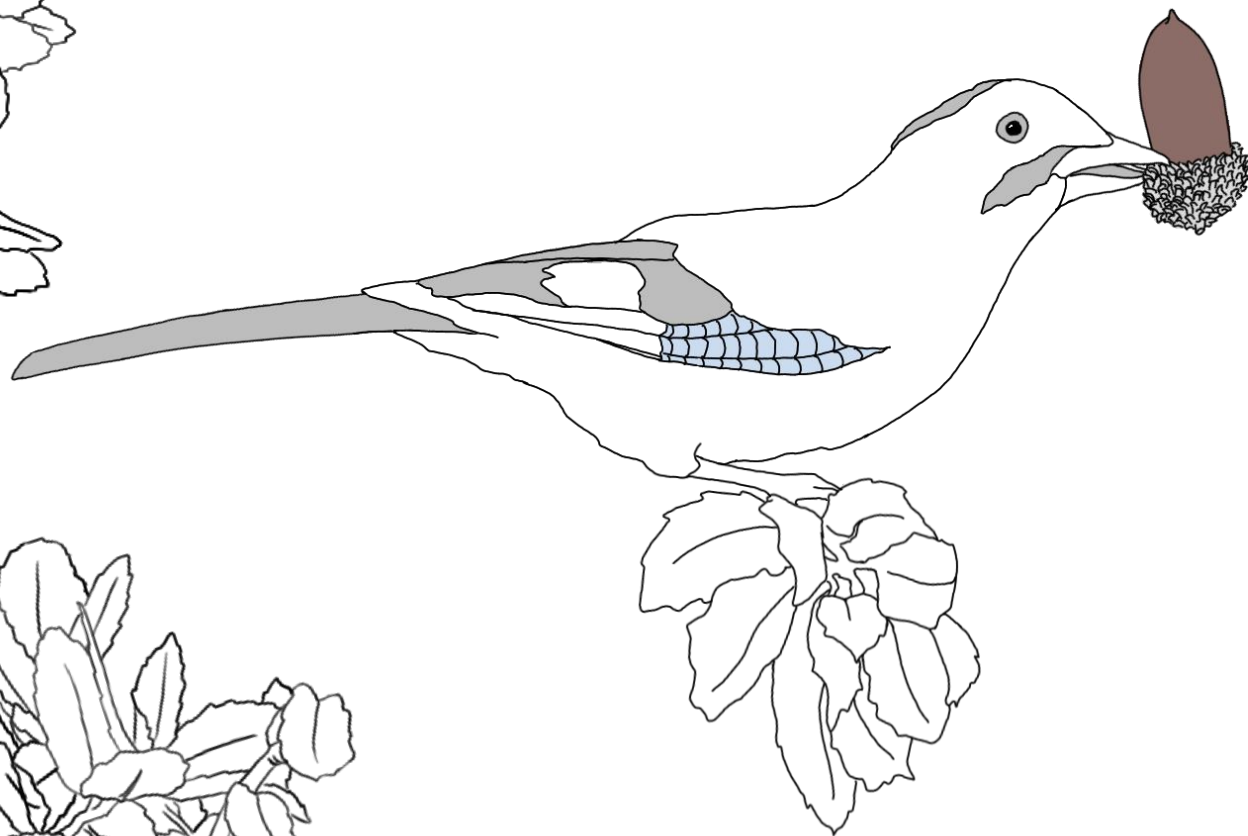
הפצה חוץ גופית מכוונת (סינזאוכוריה)

נמלים אוגרות זרעים באביב ובקיץ לימי החורף הקרים.

הפצה חוץ גופית מכוונת (סינזאוכוריה)

ציפורים, כמו **העורבני** שבתמונה, אוספות את הזרעים ומטמינות אותם לשעת הצורך. הידעתם? אכילת הזרעים עשויה לפגוע בהמשך קיום הצמח. הצמח מייצר כמות גדולה של זרעים כדי להבטיח את המשך קיום הדור הבא.

הפצה תוך גופית (אנדוזאוכוריה)

פירות רבים הם עסיסיים, בעלי צבעים עזים (אדום-שחור) וטעם טוב, ומטרתם למשוך ציפורים ובעלי חיים אחרים. הפרי נאכל והזרע שאינו מתפרק במערכת העיכול, שווה בה פרק זמן מסוים. הוא "נודד" עם בעל החיים למקום חדש, שם הוא מופרש ונובט הרחק מצמח האם.

דוגמאות לעצים ושיחים שלהם פירות מסוג זה:

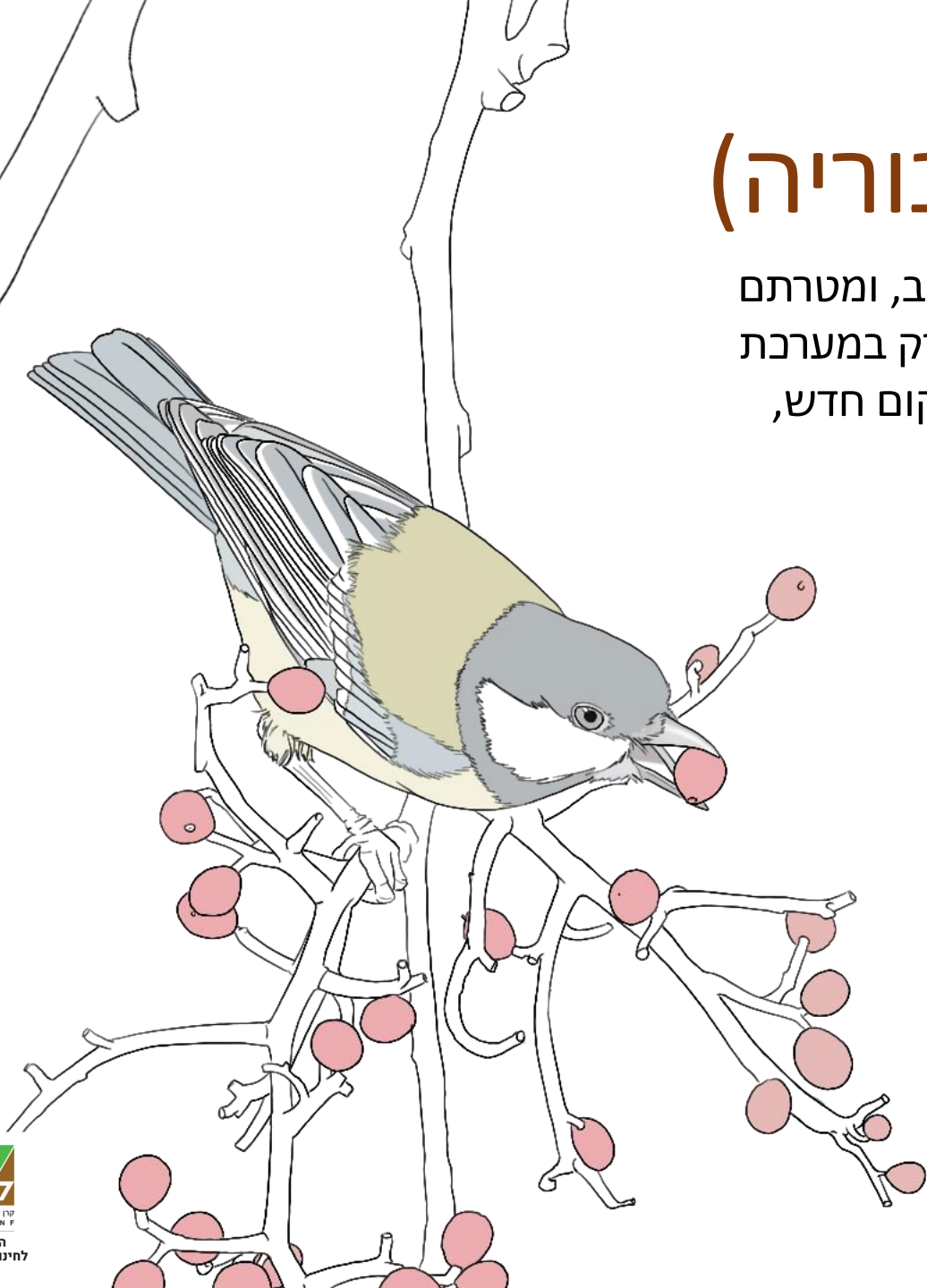
אלה אטלנטית

אלה ארץ ישראלית

אלת המסטיק

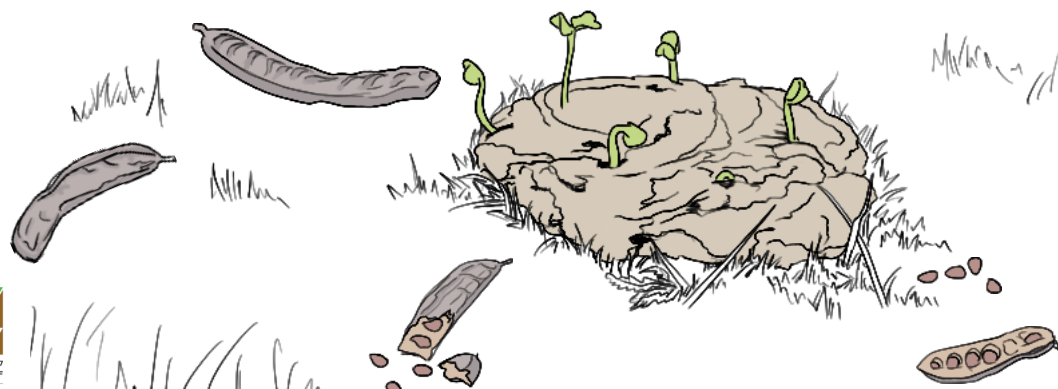
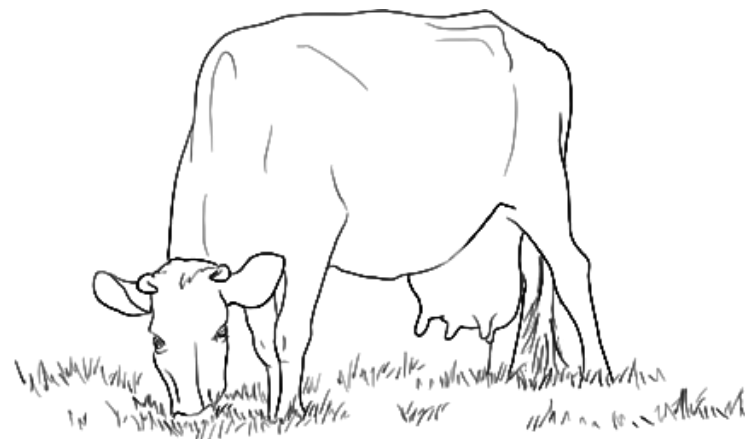
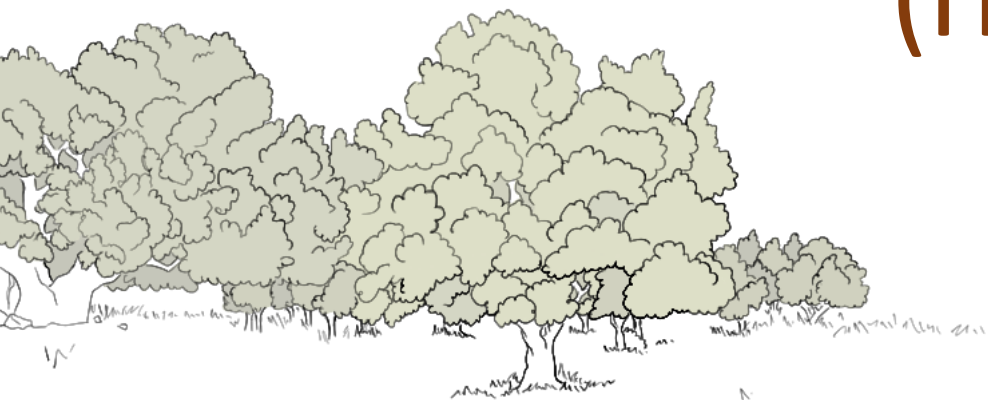
אזדרכת מצויה

פטל קדוש

הפצה תוך גופית (אנדוזאוריה)

הזרעים שלא נפגעים בעת המעבר במערכת העיכול של בעל החיים
נפלטים החוצה, ואף "זוכים" לתוספת של לחות וחומרי דשן הנמצאים
בהפרשותיו של בעל החיים.

זורעים את דור העתיד, זורעים תקווה

קרן קימת לישראל
K K L - J N F

החטיבה
לחינוך ולקהילה

עיצוב ואיור: נטע יסמן